

Hyrje

Ky hulumtim heton faktorët që ndikojnë në sjelljen negative ekologjike, duke u fokusuar në variabla të tillë si vendbanimi, mosha, gjinia, statusi i punësimit dhe niveli arsimor. Nëpërmjet analizës së 104 pjesëmarrësve, studimi synon të përcaktojë nëse këta faktorë kontribuojnë ndjeshëm në sjelljen ekologjike që ndikon negativisht në mjedis. Hulumtimi hipotezon se individët që jetojnë në zonat rurale, individët më të rinj, burrat, individët e papunë dhe ata me nivele më të ulëta arsimore kanë më shumë gjasa të përfshihen në sjellje negative ekologjike. Megjithatë, gjetjet tregojnë se vetëm vendbanimi luan një rol të rëndësishëm, ku banorët ruralë tregojnë një tendencë më të lartë për sjellje negative ekologjike sesa banorët urbanë. Në të kundërt, variablat e tjerë - mosha, gjinia, statusi i punësimit dhe niveli i arsimit - u zbulua se nuk kishin ndikim statistikisht domethënës. Ndërsa këto rezultate theksojnë rëndësinë e synimit të programeve të ndërgjegjësimit mjedisor drejt popullatës rurale, studimi njihet nevojën për kërkime më të gjera për të përgjithësuar këto gjetje në të gjithë Maqedoninë e Veriut.

Konkluzionet e studimit theksojnë rolin e rëndësishëm të vendbanimit në ndikimin e sjelljes ekologjike, veçanërisht duke theksuar prirjen më të lartë për sjellje negative ekologjike tek banorët ruralë. Ky konstatim tregon nevojën për veprime urgjente për të rritur ndërgjegjësimin mjedisor dhe për të promovuar praktika të qëndrueshme në zonat rurale. Megjithatë, mungesa e dallimeve domethënëse në sjellje bazuar në moshën, gjininë, statusin e punësimit dhe nivelin e arsimit sugjeron që iniciativat mjedisore duhet të jenë me bazë të gjerë, duke iu drejtuar popullatës në tërësi në vend që të fokusohen në grupe specifike demografike.

Ndërkohë që hulumtimi ofron njohuri të vlefshme, është e rëndësishme të pranohen kufizimet e tij. Madhësia e mostrës së studimit prej 104 pjesëmarrësish, kryesisht nga qyteti i Gostivarit dhe zonat përreth, kufizon përgjithësimin e gjetjeve. Hulumtimi i ardhshëm me një mostër më të madhe dhe më të larmishme nëpër rajone të ndryshme të Maqedonisë së Veriut është i nevojshëm për të vërtetuar këto rezultate dhe për të zhvilluar strategji më gjithëpërfshirëse për trajtimin e sjelljeve negative ekologjike.

Hulumtimi mbi sjelljen ekologjike negative

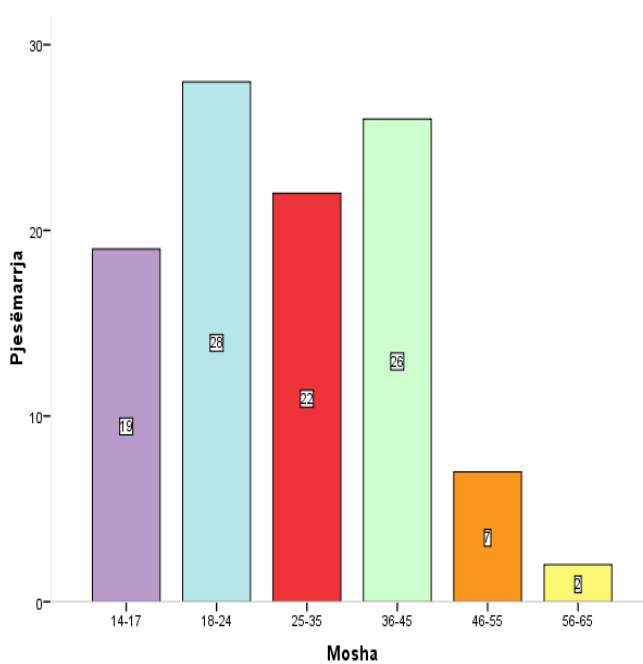
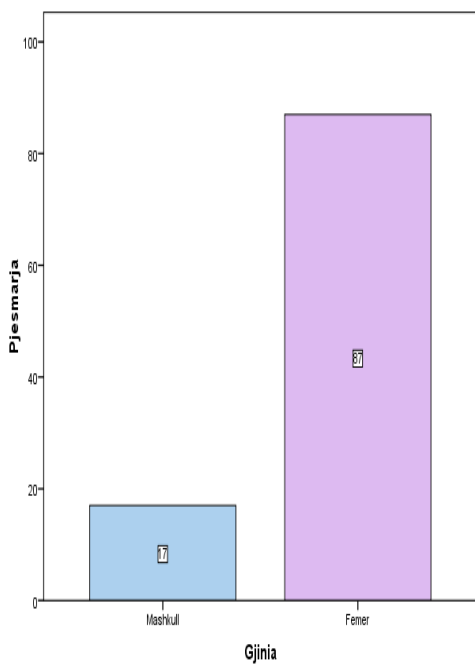
Hipotezat e hulumtimit

1. Njerëzit që jetojnë në zonat rurale kanë një tendencë më të lartë për t'u përfshirë në sjellje negative ekologjike në krahasim me ata që jetojnë në qytete.
2. Individët e rinj kanë një tendencë më të lartë për t'u përfshirë në sjellje negative ekologjike në krahasim me individët e moshuar.
3. Burrat përfshihen në sjellje ekologjike më negative në krahasim me gratë.
4. Individët e punësuar kanë sjellje ekologjike më pak negative në krahasim me individët e papunë.
5. Personat me gradë më të ulët të shkollimit më tepër kryejn sjellje negative ekologjike sesa personat me shkollim të mesëm, të lartë dhe me master.

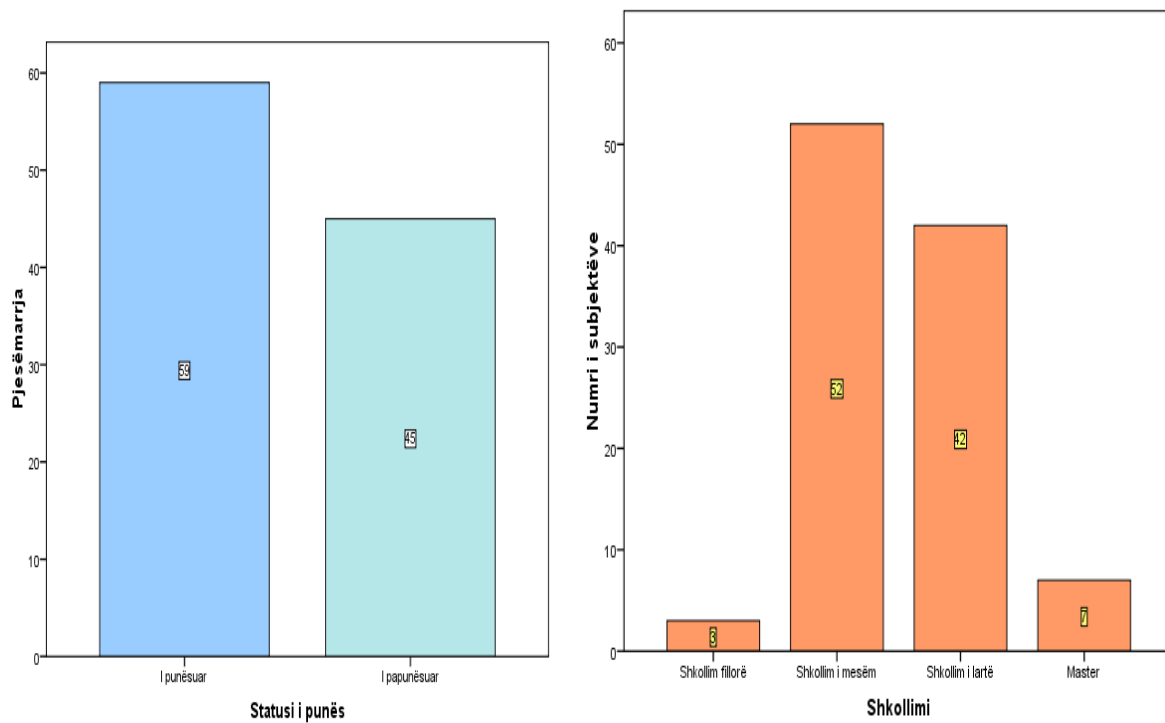
Analiza Deskriptive

Hulumtimi përfshiu 104 subjekte, ku shumica ishin femra (87 femra dhe 17 meshkuj).

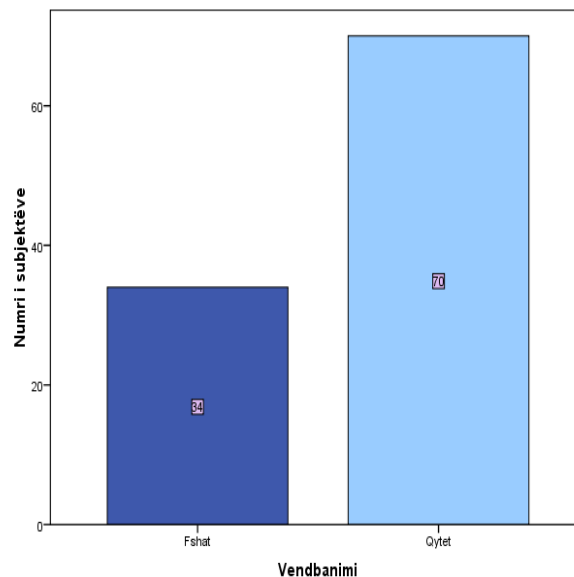
Pjesëmarrësit u ndanë në grupmosha: 19 ishin të moshës 14-17 vjeç, 28 ishin të moshës 18-24 vjeç, 22 ishin të moshës 25-35 vjeç, 26 ishin të moshës 36-45 vjeç, 7 ishin të moshës 46-55 vjeç dhe 2 ishin të moshës 56-65 vjeç.

Nga 104 subjekte, 59 ishin të punësuar dhe 45 ishin të papunë. Sa i përket arsimit, 3 pjesëmarrës ishin me arsim fillor, 52 me arsim të mesëm, 42 me arsim të lartë dhe 7 me diplomë master.

Për sa i përket vendbanimit, 34 pjesëmarrës ishin nga zonat rurale dhe 70 nga zonat urbane.

Testimi i hipotezave

H1. Sjellja ekologjike negative dhe vendbanimi

Bazuar në analizën statistikore (t-test), ka dallime të konsiderueshme në sjelljen negative ekologjike në bazë të vendbanimit, me një vlerë t-testi $t=2,088$ dhe sinjifikancë $\text{sig}=0,039$ (significance më pak se 0,05). Edhe pse më pak në numër, ata që jetojnë në zonat rurale arritën një mesatare më të lartë ($M=42.2$) krahasuar me ata që jetojnë në qytete ($M=37.3$), duke konfirmuar se njerëzit që jetojnë në zonat rurale kanë një tendencë më të lartë për t'u përfshirë në sjellje negative ekologjike sesa ata. duke jetuar në qytete.

Statistikat e Grupit

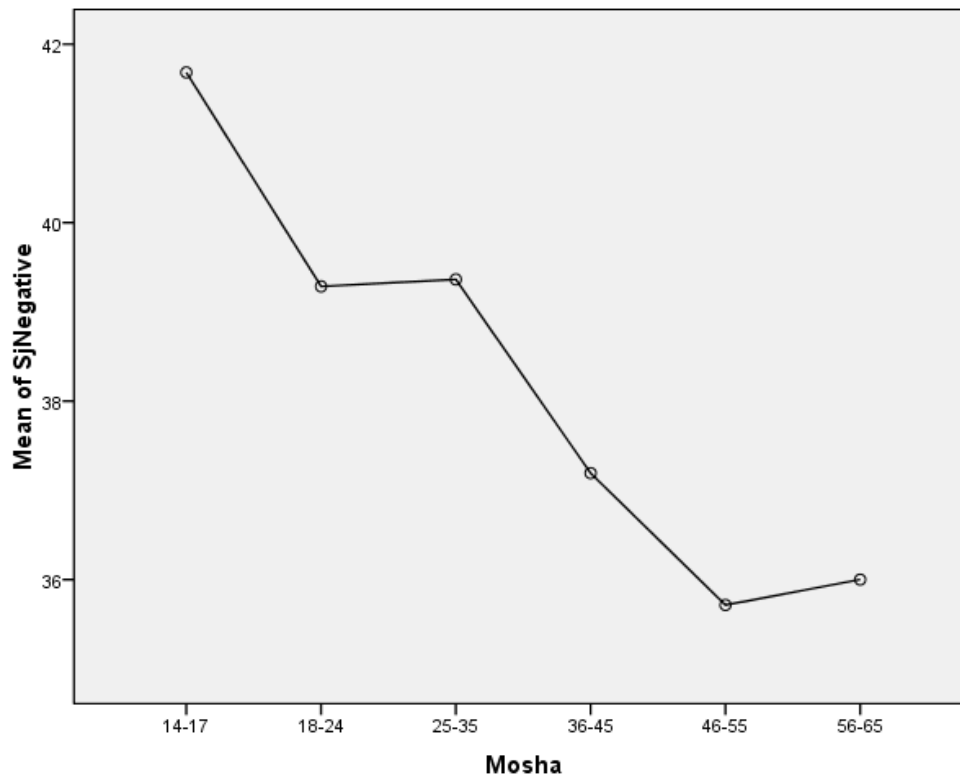
	Vendbanimi	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
SjNegative	Fshat	34	42.21	11.780	2.020
	Qytet	70	37.31	10.925	1.306

Test i pavarur i mostrave

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
SjNegative Equal variances assumed	1.016	.316	2.088	102	.039	4.892	2.343	.244	9.539
Equal variances not assumed			2.033	61.219	.046	4.892	2.406	.082	9.701

H2. Sjellja ekologjike negative dhe mosha

Dallimet midis grupmoshave në përfshirjen në sjellje negative ekologjike u testuan përmes analizës statistikore (ANOVA). Mesatarja më e lartë është arritur nga grupmosha 14-17 vjeç (M=41,68), e ndjekur nga grupmosha 25-35 vjeç (M=39,36), dhe grupmosha 18-24 vjeç (M=39,29). Grupmosha 36-45 kishte mesataren M=37.19, grupmosha 56-65 kishte mesataren M=36 dhe grupmosha 46-55 kishte mesataren më të ulët (M=35.71).

Grafikoni 1.

Megjithatë, këto dallime janë statistikisht të parëndësishme ($F=0.48$; $\text{sig}=0.79$).

ANOVA

SjNegative					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	319.844	5	63.969	.481	.790
Within Groups	13042.377	98	133.085		
Total	13362.221	103			

H3. Sjellja ekologjike negative dhe gjinia

Hipoteza u testua edhe nëpërmjet analizës diferenciale (t-test). Meshkujt kishin një mesatare më të lartë në përfshirjen në sjellje negative ekologjike ($M=40.82$) krahasuar me femrat ($M=38.54$).

Megjithatë, këto dallime janë statistikisht të parëndësishme sepse rëndësia e t-testit është shumë më e lartë se 0.05 ($t=0.754$; $\text{sig}=0.452$), që do të thotë se gjinia nuk luan një rol të rëndësishëm në sjelljen negative ekologjike, dhe hipoteza e tretë hidhet poshtë.

Statistikat e Grupit

Gjinia	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
SjNegative Mashkull	17	40.82	13.073	3.171
Femer	87	38.54	11.078	1.188

Test i pavarur i mostrave

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
SjNegative Equal variances assumed	1.324	.253	.754	102	.452	2.283	3.027	-3.720	8.287
Equal variances not assumed			.674	20.729	.508	2.283	3.386	-4.763	9.330

H4. Sjellja ekologjike negative dhe statusi i punësimit

Dallimet ndërmjet statusit të punësimit në përfshirjen në sjellje negative ekologjike u testuan përmes analizës statistikore (t-test). Tabela e mëposhtme tregon se individët e papunë kanë arritur një mesatare më të lartë (M=39.71) krahasuar me individët e punësuar (M=38.31).

Megjithëse vërehen dallime në mesatare, rezultati i t-testit ($t = -0.622$; $\text{sig} = 0.53$) me një domethënie më të lartë se 0.05 tregon se nuk ka dallime statistikisht domethënëse midis statusit të punësimit në përfshirjen në sjellje negative ekologjike.

Statistikat e Grupit

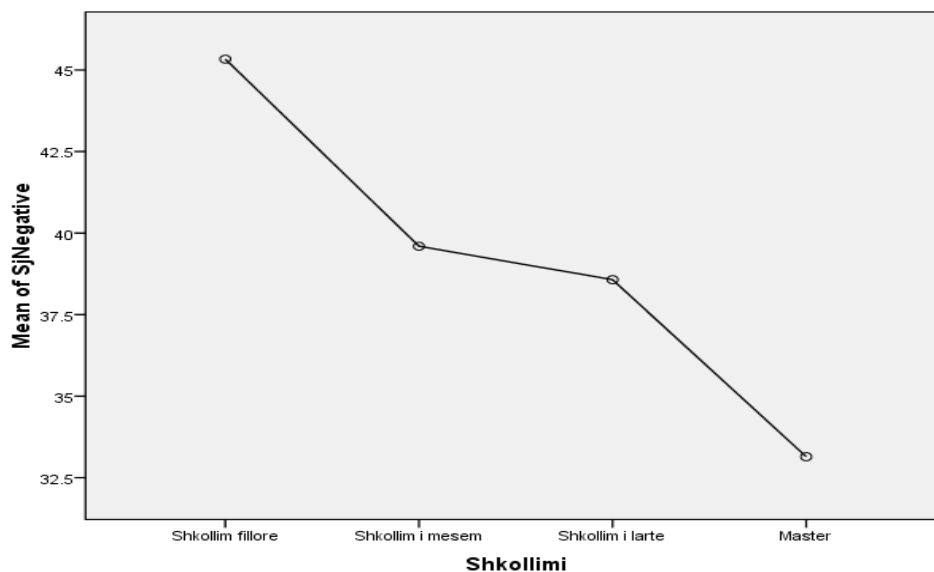
Punesimi	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
SjNegative I punesuar	59	38.31	11.198	1.458
I pa punesuar	45	39.71	11.716	1.746

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
								Lower	Upper	
SjNegative Equal variances assumed	.158	.691	-.622	102	.535	-1.406	2.261	-5.891	3.079	
Equal variances not assumed			-.618	92.580	.538	-1.406	2.275	-5.924	3.112	

H5. Sjellja ekologjike negative dhe niveli arsimor

Në grafikun e mëposhtëm, mesataret e arritura në sjelljen negative ekologjike janë paraqitur sipas nivelit të arsimimit, ku shihet se ata me arsim fillor kanë arritur mesataren më të lartë ($M=45.33$), ndërsa ata me diplomë master kanë pasur mesatarja më e ulët ($M=33.14$), që tregon se ata kanë një tendencë më të ulët për t'u përfshirë në sjellje negative ekologjike.

Grafikoni 2.

Megjithëse ekzistojnë dallime ndërmjet grupeve, analiza statistikore (ANOVA) tregon se këto diferenca nuk janë statistikisht të rëndësishme, me një vlerë F 0,99 dhe një sinjifikancë 0,40, që tregon se rëndësia është shumë më e lartë se 0,05.

ANOVA

SjNegative					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	385.892	3	128.631	.991	.400
Within Groups	12976.329	100	129.763		
Total	13362.221	103			

Përfundimi

Nga analizat statistikore të kryera, rezulton se një faktor i rëndësishëm në rritjen e tendencës për t'u përfshirë në sjellje negative ekologjike është vendbanimi, duke konfirmuar se njerëzit që jetojnë në zonat rurale kanë sjellje ekologjike më negative sesa ata që jetojnë në qytete, duke pranuar kështu hipotezën tonë të parë. . Kjo sugjeron se është e rëndësishme të fillohet puna me njerëzit që jetojnë në zonat rurale sa më herët që të jetë e mundur, duke trajnuar dhe rritur ndërgjegjësimin e tyre për mbrojtjen e mjedisit. Mostra e studimit përfshinte 104 pjesëmarrëse, me një shumicë të fortë femra (83.7%) dhe një pjesë të konsiderueshme banuese në zonat urbane (67.3%). Shpërndarja e moshës ishte e larmishme, me shumicën e pjesëmarrësve që binin në grupmoshën 18-45. Për sa i përket arsimit, gjysma e pjesëmarrësve (50%) kishin arsim të mesëm, ndërsa 40.4% kishin arsim të lartë dhe një përqindje e vogël (6.7%) kishin diplomë master. Statusi i punësimit ishte mjaft i balancuar, me 56.7% të punësuar dhe 43.3% të papunë. Analiza zbuloi se vendbanimi ishte i vetmi faktor statistikisht i rëndësishëm që ndikonte në sjelljen negative ekologjike, ku banorët e zonave rurale shfaqnin një tendencë më të lartë ndaj sjelljeve të tilla. Megjithatë, variabla të tjerë demografikë - gjinia, mosha, arsimi dhe statusi i punësimit - nuk treguan efekte të rëndësishme në sjelljen ekologjike në këtë kampion.

Bazuar në statistikën e ofruara, studimi zbuloi se gratë kishin një rezultat mesatar pak më të ulët ($M=38.54$) në sjellje negative ekologjike krahasuar me burrat ($M=40.82$). Kjo sugjeron që, mesatarisht, gratë mund të përfshihen në më pak sjellje që janë të dëmshme për mjedisin sesa burrat. Megjithatë, dallimet midis burrave dhe grave nuk ishin statistikisht domethënëse ($t=0.754$; $\text{sig}=0.452$), që do të thotë se ndryshimi i vëzhguar në sjellje midis gjinive mund të jetë për shkak të rastësisë dhe jo një ndryshimi aktual në qëndrim ose sjellje.

Duke pasur parasysh këto të dhëna, do të ishte e kujdesshme të thuhet se gratë mund të kenë një qëndrim më pozitiv ndaj sjelljeve miqësore me mjedisin, pasi ato duket se përfshihen në sjellje pak më pak negative ekologjike sesa burrat. Megjithatë, duke qenë se diferenca nuk është statistikisht domethënëse, nuk mund të thuhet përfundimisht se gratë kanë një qëndrim më pozitiv bazuar vetëm në këtë studim. Do të kërkohej një kërkim më i detajuar për të përcaktuar nëse ka një ndryshim domethënës në qëndrimet eko-miqësore midis burrave dhe grave.

Për më tepër, analizat statistikore treguan se gjinia, mosha, statusi i punësimit dhe arsimit nuk luajnë një rol në shfaqjen e sjelljeve negative ekologjike, që do të thotë se si burrat ashtu edhe gratë mund të përfshihen në mënyrë të barabartë në sjellje negative ekologjike, kështu që gjinia nuk është një faktor domethënës. . Në mënyrë të ngjashme, mosha nuk duket të jetë një faktor i rëndësishëm, pasi të gjitha grupmoshat, nga 14-17 deri në 65+, mund të kenë njëloj prirje për t'u përfshirë ose jo në sjellje negative ekologjike. E njëjta gjë vlen edhe për statusin e punësimit dhe nivelet e arsimit, duke çuar në refuzimin e hipotezave 2, 3, 4 dhe 5.

Megjithatë, është e rëndësishme të theksohet se përgjithësimi i këtyre rezultateve nuk mund të zbatohet në të gjithë rajonin e Maqedonisë së Veriut, pasi në hulumtim janë përfshirë vetëm 104 pjesëmarrës, ku shumica janë nga qyteti i Gostivarit dhe rrethinat e tij. Megjithatë, ky hulumtim mund të shërbejë si bazë për studime të mëtejshme me një numër më të madh subjektesh nga i gjithë rajoni, të cilat mund të çojnë në përgjithësimin e rezultateve që do të kishin rëndësi të veçantë për vendin tonë.

Raport mbi fokus grupin: Sjellja e qytetarëve të Gostivarit ndaj mjedisit

Më 15 dhe 16 korrik 2024, në qytetin e Gostivarit u organizuan fokus grupe për të diskutuar sjelljen e qytetarëve ndaj mjedisit dhe ndikimin e kësaj sjelljeje në cilësinë e jetës në qytet. Në fokus grup morën pjesë dhjetë qytetarë të përzgjedhur rastësisht, duke përfaqësuar një përzierje të mirë të popullatës së Gostivarit, me pesë meshkuj dhe pesë femra të moshave të ndryshme. Diskutimi u strukturua rreth disa pyetjeve kyçe, që synonin zbulimin e qëndrimeve dhe veprimeve të pjesëmarrësve në lidhje me çështje të ndryshme mjedisore.

Diskutimi filloi me pyetjen nëse pjesëmarrësit ndjenin ndonjë ndrojtje kur hidhnin mbeturina në rrugë. Shumica pranuan se, megjithëse e dinë se ky aktivitet është i gabuar, shpesh e kanë më të lehtë ta bëjnë atë kur janë me miqtë ose kur shohin të tjerët duke bërë të njëjtën gjë. Një pjesëmarrës tha se kur sheh të tjerët duke hedhur mbeturina në një vend të caktuar, ndjen një lloj justifikimi për të bërë të njëjtën gjë vetë, ndërsa një tjetër pranoi se ndonjëherë edhe kontejnerët e vendosur shumë larg nuk janë motivues për t'i përdorur ato. Më tej u diskutua për temën e transportit, ku u theksua se ndotja nga veturat është shqetësim i madh për qytetarët e Gostivarit. Pjesëmarrësit treguan një interes të madh për përdorimin e biçikletave si një alternativë më e gjelbër dhe më e shëndetshme për transportin në qytet. Megjithatë, u theksua se infrastruktura aktuale nuk është e mjaftueshme për të nxitur njerëzit të kalojnë nga makina në biçikleta. Shumë prej tyre theksuan se nëse do të kishte kushte më të mira dhe shtigje biçikletash më të sigurta, do të zgjidhnin biçikletën si mjetin kryesor të transportit.

Një nga diskutimet më të gjalla u zhvillua rreth çështjes së mbeturinave dhe menaxhimit të tyre në qytet. Ndërsa një pjesë e pjesëmarrësve shprehën indiferencën ndaj derdhjeve të paligjshme dhe ndotjes në qytet, të tjerë u shprehën se ky është një problem serioz që kërkon veprim urgjent. Shumica ranë dakord se qyteti ka nevojë për më shumë hapësira të gjelbra dhe se fabrikat që ndotin ajrin duhet të mbyllen. Gjithashtu u diskutua se edukimi dhe ndërgjegjësimi i qytetarëve për rëndësinë e mbajtjes së pastër të mjedisit duhet të jetë prioritet.

Në fund të sesionit, pjesëmarrësit u pyetën për mendimin e tyre për angazhimin në aksione ekologjike dhe përfshirjen e tyre në iniciativat për pastrimin e mjedisit. Shumica prej tyre treguan gatishmëri për të marrë pjesë në aktivitete të tilla, duke theksuar se ndjehen më të

motivuar kur shohin se të tjerët janë të angazhuar në të njëjtin drejtim. Një pjesë e vogël shprehën skepticizëm për efektivitetin e këtyre veprimeve, duke theksuar se ndryshimi i sjelljes së njerëzve është një proces i gjatë dhe i vështirë.

Në përgjithësi, diskutimi gjatë fokus grupit pasqyroj një përzierje të qëndrimeve pozitive dhe negative të qytetarëve të Gostivarit ndaj mjedisit. Ndërsa disa janë të vetëdijshëm për rëndësinë e ruajtjes së mjedisit dhe janë të gatshëm të kontribuojnë, të tjerët mbeten ende të pavendosur ose indiferentë. Rezultatet e këtij fokus grupi mund të shërbejnë si bazë për hartimin e fushatave të mëtejshme ndërgjegjëse dhe përfshirjen më të madhe të qytetarëve në çështjet mjedisore.